

Handel er bedre end ulandshjælp

De sidste 50 år er befolkningstallet steget i Uganda, mens fiskemængden har været dalende. Det kan man råde bod på ved at oprette fiskedamme, men da Uganda ikke har råd til udforske, hvordan man udvikle dyrkning af fisk i damme, så er man nødt til at modtage støtte fra udlandet til udvikling af viden og ekspertise inden for området.

Jeg besøgte i 2019 et sådant projekt, som modtog støtte fra Kina. Jeg skulle betale for at have vist mit turisthold rundt på fiskefarmen, som var interessant, fordi der tydeligt lå en mulighed for øget produktion af sund kost, men også fordi der var tydelige tegn på ineffektivitet og korruption.

Da jeg skulle betale, fik jeg to regninger, men ingen forklaring på, hvorfor jeg skulle betale to beløb. Det behøvede jeg nu heller ikke nogen forklaring på: Den ene regning var på det beløb, der officielt skulle bogføres, det andet beløb var det, som den unge forskningsleder skulle have privat – altså korruption.

Jeg havde mit rejsehold ventende uden for, så jeg betalte uden at brokke mig, men da jeg kom hjem sendte jeg en mail om, at det var sidste gang, jeg tog mit rejsehold med til det sted – jeg ville ikke bidrage til korruption.

Jeg ved ikke, hvor tit dette sted mellem Kampala og Entebbe har besøg, men hvis det er ugentligt, så vil de ansatte miste motivationen for at udvikle stedet – korruptionspengene er bedre.

Måske var det derfor, der herskede en mærkelig stemning over stedet – vi fik faktisk på fornemmelsen, at de var ligeglade, eller at de ikke selv troede på deres projekt.

Der er ellers hårdt brug for nye produktionsformer i Uganda, hvor 70 % af befolkningen er bønder, og 90 % af landets eksportindtægter kommer fra kaffe. Det betyder at Uganda er meget sårbar over for prisfald på kaffe, og det er en af forklaringerne på, at Uganda de sidste år har haft et fald i BNP, efter stigning i en årrække.

Og det er en forklaring på, at BNP er gået tilbage i Uganda, men frem i nabolandene Kenya og Tanzania.

Uganda stod relativt godt, da det fik selvstændighed i 1962. Idi Amin skulle imidlertid dyrke sin popularitet ved at smide inderne ud af landet, og da inderne sad på handelen, så kollapsede økonomien.

Inderne er nu tilbage, men ud over korruption, der gør, at udenlandske investorer holder sig tilbage, så har el-forsyningen været mangelfuld, og vejnettet, infrastrukturen, er heller ikke optimal.

Man har nu fundet olie mod nord, og med kinesisk hjælp er der ved at blive anlagt en stor vej gennem nationalparken Murchison Fall National Park.

Olien kan få stor betydning, fordi Uganda med gode ressourcer får nemmere ved at optage lån til udvikling.

Der var imidlertid ikke gået lang tid fra de første investeringer i olieeventyret til den første korruptionsskandale.

Trade is better than aid, stod der på en kaffepose, jeg så i et supermarked for flere år siden. Og den formulering har jeg gjort til min, da jeg startede galleriet Glocal Art. På otte år har vi købt for mindst 1,2 mio kroner i det fattige Afrika. For det meste af det, vi køber, gælder, at pengene går direkte til producenten – der altså ingen fordyrende mellemlid med fare for korruption.

Jeg siger ikke, at man kan undvære ulandshjælp. Infrastrukturen skal op på et vist niveau, og der skal undervisning til.

For nylig hjalp kunstneren Kiné AW fra Senegal mig med at få fremskaffet nogle kurve fra Senegal, og jeg ville gerne sikre mig, at kvinderne, som flettede kurvene, arbejdede under gode forhold – at de levede op til principperne for fair trade. Kiné AW forsikrede mig om, at der ikke var tale om børnearbejde, at de ikke forurenede miljøet, at de fik en ordentlig løn. Men da jeg gerne ville sikre mig, at kvinderne kunne organisere sig i fagforeninger, skrev Kiné AW: De fleste af kvinderne er analfabeter, og de ved ikke, hvad en fagforening er. Der er ikke noget forbud mod fagforeninger, men der er heller ikke nogen tradition for at organisere sig fagligt.

Det samme gælder i Uganda, hvor fagforeningerne står utroligt svagt.

Da Danmarks tidligere udviklingsminister, Christian Friis Bach, ville sende en større monetær hjælp til oprettelse af skoler i det nordlige Uganda efter krigen med Joseph Kony fra Lord Resistance Army, forsvandt et større beløb på ministerpræsidentens kontor. Det blev aldrig afsløret, hvem der var løbet med pengene, og der var aldrig nogen person, som blev stillet til regnskab for tyveriet.

Danmark forlangte pengene tilbage, og det fik man også.

I sommeren 2020 befandt Christian Friis Bach sig i Somalia, men det var ikke som minister. Han var ved at starte et fiskeprojekt, idet han har startet et firma, som han kalder Warfair – han vil skabe liv i virksomheder i tidligere krigszoner.

Make Love not War skrev vi i 60'erne – nu kan vi skrive Make Trade not War.

Man kan sige, at det er en dråbe i havet, når Glocal Art på otte år har købt for 1.300.000 kr. i det fattige Afrika syd for Sahara. Derudover har jeg i tyve år organiseret ture til Uganda, så det er nok tæt ved 5 millioner kroner jeg har beriget Uganda med. Jeg vil vove at påstå, at det er bedre, end hvis disse penge bare var givet i hjælp.

Hvis du vil vide mere om Glocal Art, så kig på webshoppen www.glocalart.dk – og husk, at når du handler, så styrker du udvikling og beskæftigelse i Afrika.

Frede Hansen, august 2020